

کلیات و برنامه درسی سطح سه مدرسی فقه و اصول^۱

متن مصوبه:

ماده ۱. عنوان

عنوان رشته، سطح سه مدرسی فقه و اصول است.

ماده ۲. تعریف

سطح سه مدرسی فقه و اصول، یکی از رشته‌های تربیت مدرس حوزه علمیه است، که در آن طلاب، ضمن فراگیری مبانی علمی، مهارت‌ها و روش‌های پیشرفته تدریس متون فقهی و اصولی، توانایی تدریس و تحقیق در زمینه موضوعات مرتبط با رشته فوق را پیدا می‌کنند. و در پایان، موفق به دریافت دانش‌نامه سطح سه مدرسی فقه و اصول و مجوز تدریس آن می‌شوند.

ماده ۳. اهداف

۱. شناخت مبانی علمی تدریس و مهارت‌های آن؛
۲. شناخت استدلالی و عمیق مسائل فقهی و اصولی، و آشنایی با روش‌های استنباط فقهی؛
۳. ارتقاء توان انتقال و تفهیم دانش‌های فقهی و اصولی بر اساس استانداردهای علمی؛
۴. تأمین استاد جهت تدریس در سطح یک؛
۵. شناخت منابع، متون و آشنایی با تاریخ و ادوار فقه و اصول؛
۶. ایجاد توان تتبع و تحقیق در زمینه فقه و اصول؛
۷. تقویت توان پاسخگویی به پرسش‌های مرتبط با فقه و اصول؛
۸. تربیت طلاب مستعد جهت شرکت در سطوح بالاتر.

ماده ۴. سیاست‌ها

۱. اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
۲. اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی و مهارتی؛
۳. اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقائد شیعه امامیه؛
۴. اهتمام به تقویت مبانی نظام اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
۵. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد تدریس و ارزشیابی و استفاده از ابزار کمک آموزشی، ضمن اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
۶. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، مهارتی و توجه به نیازها و مقتضیات روز؛
۷. تأکید بر توانمندسازی طلاب در ارائه تدریس مبتنی بر اصول علمی؛
۸. اهتمام به هماهنگی برنامه‌های تربیت مدرس با برنامه‌های جاری آموزشی در سطوح مختلف حوزه؛
۹. تأکید بر آموزش پژوهش محور؛

۱. این مصوبه قبلاً به عنوان مصوبه ۷۸۸ در جلسه ۱۸ کمیته بررسی و تصویب رشته‌ها، (دوره پنجم)، مورخ ۹۰/۷/۱۹ به تصویب رسیده بود، که پس از اصلاح مطابق تصمیم جلسه ۸۱ شورای عالی حوزه‌های علمیه (دوره ششم)، به مصوبه ۹۲۶ تغییر یافت.

۱۰. تأکید بر استفاده از منابع مهم و استاندارد آموزشی؛

۱۱. تأکید بر شناسایی طلباب مستعد؛

۱۲. اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر آن در کنار دروس تخصصی.

ماده ۵. ضرورت

۱. تأکید آموزه‌های دینی بر فهم دقیق احکام شرعی و استفاده از اساتید متخصص، متخلق و توانمند؛

۲. رسالت حوزه‌های علمیّه در تربیت و تأمین اساتید توانمند، متخلق و اندیشمند؛

۳. نیاز طلباب و مدارس علمیّه کشور به اساتید متخصص، متخلق و آشنا با مبانی علمی و مهارت‌های تدریس.

تبصره: برای اجرای دوره تربیت مدرّس دو طرح وجود دارد:

۱. آموزش مهارت‌های تدریس به فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی در دوره‌های کوتاه‌مدت؛

۲. آموزش دانش تخصصی همراه با مهارت‌های تدریس به فارغ‌التحصیلان سطح دو عمومی در دوره‌های بلندمدت.

به دلیل نیاز شدید شهرستان‌ها به اساتید ماهر و کمبود فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی و عدم پذیرش اعزام به

شهرستان توسط اکثر آنها، در این برنامه راه دوم انتخاب شده است. لازم است پس از گذشت ده سال از اجرای این

برنامه با توجه به شرایط تصمیم‌گیری شود.

ماده ۶. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته نیم‌سال، درسی^۱ و حضوری است. طول دوره بدون احتساب پایان‌نامه، حداقل شش و حداکثر هشت نیم‌سال است.

ماده ۷. شرایط پذیرش

۱. احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوّب؛

۲. دارا بودن مدرک علمی سطح دو با معدل ۱۶ به بالا؛

۳. قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

ماده ۸. عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۵۷۶
۲	دروس تخصصی	۱۲۱۶
	جمع کل	۱۷۹۲

۱. در این نظام، هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا ردّ در یک درس، تأثیری در قبولی یا ردّ دروس دیگر ندارد.

ماده ۹. عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

۱. دروس عمومی^۱

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	فقه	۱۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیه العیب تا آخر مکاسب)
۲	اصول	۳۲۰	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایة الاصول از ابتدای المقصد الثانی فی النواهی تا پایان جلد دوم)
۳	عربی معاصر	۳۲ + ۱۶ نظری عملی	تقویت توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در زمینه‌های مرتبط با رشته
۴	روش تحقیق پیشرفته	۳۲ + ۱۶ نظری عملی	تقویت توان تحقیق و پژوهش در حوزه‌های مرتبط با فقه و اصول، از طریق آموزش روش‌های تحقیق و کیفیت بهره‌برداری از ابزار و منابع
	جمع	۵۷۶	

۲. دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف درس
۱	فقه تکمیلی ۱	۹۶	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی عبادات، از کتاب فقه استدلالی با ارجاع به کتاب‌هایی مانند مسالک شهید ثانی، مستمسک آقای خوبی و فقه آقای مغنیه
۲	فقه تکمیلی ۲	۴۸	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی قضا و شهادت، از کتاب فقه استدلالی با ارجاع به کتاب‌هایی مانند مسالک شهید ثانی، مستمسک آقای خوبی و فقه آقای مغنیه
۳	فقه تکمیلی ۳	۴۸	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی نکاح و طلاق، از کتاب فقه استدلالی با ارجاع به کتاب‌هایی مانند مسالک شهید ثانی، مستمسک آقای خوبی و فقه آقای مغنیه
۴	فقه تکمیلی ۴	۳۲	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی ارث، از کتاب فقه استدلالی با ارجاع به کتاب‌هایی مانند مسالک شهید ثانی، مستمسک آقای خوبی و فقه آقای مغنیه
۵	متون درسی فقه	۶۴	حلّ فرازهای پیچیده و رفع اشکال از متن کتاب آموزشی (شرح لمعه) به منظور کسب توان تدریس
۶	تاریخ، ادوار و مکاتب فقه	۳۲	آشنایی با چگونگی پیدایش، سیر تطور، علل تحول، شخصیت‌ها، آثار و منابع (مکتوب و نرم‌افزاری) مهم فقه امامیه و اهل سنت، همراه با معرفی مدارس مهم فقهی
۷	موضوعات جدید فقهی	۳۲	آشنایی با آراء، دیدگاه‌ها و پژوهش‌های جدید در زمینه موضوعات و مسائل فقهی
۸	روش تدریس احکام	۱۶+۳۲ نظری عملی	کسب مهارت‌های لازم جهت دسته‌بندی و بیان احکام شرعی، همراه با آشنایی عملی با مباحثی مانند مناسک حج، کفن و دفن، قبله‌یابی، اوقات شرعی و ذبح

۱. از آنجا که درس "فنون و روش تدریس" در دروس تخصصی این رشته ارائه می‌شود، درس "روش تدریس" از دروس عمومی این رشته حذف شده است.

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف درس
۹	قواعد فقهیه	۴۸	شناخت استدلالی قواعد مهم فقهی و حدود و شرایط آن
۱۰	فقه مقارن	۳۲	بررسی مهم‌ترین مباحث اختلافی فریقین در باب عبادات، عقود، ایقاعات و احکام
۱۱	فلسفه فقه	۳۲	شناخت مبانی، ساختار، قلمرو و رئوس ثمانیه علم فقه و تبیین چگونگی ارتباط آن با سایر علوم
۱۲	تاریخ اصول فقه	۳۲	آشنایی با چگونگی پیدایش، سیر تطور، علل تحول، شخصیت‌ها، آثار، مکاتب و منابع (مکتوب و نرم‌افزاری) اصول فقه
۱۳	اصول تکمیلی ۱ و ۲ و ۳	۹۶	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم (حتی‌الامکان غیر تکراری نسبت به رسائل و کفایه) و نکات تخصصی حلقه‌ی ثالثه با ارجاع به کتاب‌هایی مانند الوسیط
۱۴	رجال و درایه	۴۸	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم کاربردی و نکات تخصصی رجال و درایه، همراه با معرفی مجامع مهم روایی و منابع مهم (مکتوب و نرم‌افزاری) رجال و درایه
۱۵	فنون و روش تدریس ۱ و ۲	۳۲+۶۴ نظری عملی	شناخت روش‌ها و فنون تدریس و چگونگی طراحی، اجرا و ارزیابی یک درس، متناسب با گرایش مرتبط، به صورت کارگاهی
۱۶	اخلاق مدرسی	۳۲	شناخت آموزه‌های قرآنی و روایی در زمینه آداب و رفتار مشترک و مختص معلّم و متعلّم
۱۷	سنجش و ارزشیابی	۸+۱۶ نظری عملی	آشنایی با اصول، قواعد، روش‌ها و مراحل سنجش و اندازه‌گیری یادگیری متعلّمان به صورت کارگاهی
۱۸	تکنولوژی آموزشی	۸+۱۶ نظری عملی	آشنایی با روش‌های طراحی و اجرای فرآیند یادگیری عمیق، مؤثر و پایدار با بهره‌گیری از مواد، وسائل و تجهیزات آموزشی به صورت کارگاهی
۱۹	کاروزی تدریس	۳۲+۳۲ عملی	به کار بستن آموخته‌های نظری در باب روش و فنون تدریس، توسط طلبه از طریق تدریس موضوعات مرتبط با گرایش
۲۰	اصول و فنون مشاوره و راهنمایی	۱۶+۳۲ نظری عملی	آشنایی با دیدگاه‌های مختلف در باب مبانی، اصول، فنون و روش‌های مشاوره و راهنمایی آموزشی
۲۱	روان‌شناسی عمومی	۴۸	شناخت مسائل مربوط به روان انسان و توصیف و تبیین علل رفتارهای او، ضمن آشنایی با مباحثی مانند دستگاه عصبی، انگیزش و هیجان، ادراک حسی، یادگیری، هوش، حافظه، رشد، شخصیت، سازگاری و اختلالات رفتاری
۲۲	پایان‌نامه	۱۹۲ عملی	ارائه پژوهشی جامع در موضوعات مرتبط با رشته، با تأکید بر مهارت‌ها، همراه با نقد، بررسی و تتبع کافی
	جمع	۱۲۱۶	

رضا استادی

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه